

l·liga per la laïcitat

"La laïcitat:
un model de convivència
per a la societat
catalana"

(64 reflexions i propostes per al seu exercici a Catalunya)

lliga per la **laïcitat**

"La laïcitat:
un model de convivència
per a la societat
catalana"

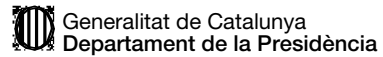
(64 reflexions i propostes per al seu exercici a Catalunya)

La laïcitat: “Un model de convivència per a la societat catalana”
(64 reflexions i propostes per al seu exercici a Catalunya)

Edició: Lliga per la Laïcitat
Avinyó 44, 08002 Barcelona
Tel. 93 601 16 44
Fax: 93 601 16 40
lliga@laicitat.org
www.laicitat.org
DL. B-44748-2006
Impressió: Primera Impressió, Sabadell
Barcelona, 2006

Aquest llibre s’ha imprès amb materials que respecten el planeta Terra.

En conveni amb:

Amb el suport de:

Índex

Presentació	5
Propostes	
En l'àmbit europeu	7
En l'àmbit estatal	9
Generalitat de Catalunya	19
Escola i laïcitat	28
En l'àmbit municipal	32
Comissió d'estudi de la laïcitat	37
Final	38

Document estratègic sobre la construcció de la laïcitat a Catalunya

Presentació

En aquest document es fan algunes reflexions sobre una laïcitat possible que poden servir com a propostes d'actuació política.

Pensem que ha arribat l'hora d'afrontar, amb valentia, els reptes mai superats per consolidar la democràcia. Hem de recuperar tot el temps que, a causa de les característiques i els condicionaments del nostre procés de transició des de la dictadura a la democràcia, s'ha desaprofitat pel que fa a impulsar un marc de veritable civilitat republicana (amb el benentès que no ens estem referint a la forma política de l'organització de l'Estat, sinó a l'absència de dominació d'uns individus sobre uns altres). El franquisme i, de vegades, la pretesament obligada desmemòria han impedit que la nostra societat pugui situar-se en els paràmetres mínims d'un acord de convivència apte per a totes les persones i grups, siguin quines siguin les seves creences o opcions particulars, dins els principis generals del respecte mutu i l'absència de privilegis.

La laïcitat constitueix una ètica civil, universalista i independent de qualsevol confessió o ideologia. La laïcitat està pedagògicament oberta a totes les aportacions culturals, religioses, filosòfiques i científiques que siguin capaces de desenvolupar una reflexió crítica i comparada, i d'aquesta forma resultin compatibles amb les exigències d'una ciutadania informada i responsable. La laïcitat no és ni una religió més ni una opció materialista, però tampoc no ha de confondre's amb la mera aconfessionalitat o neutralitat de les institucions públiques. La reducció de la laïcitat a un marc polític neutral de coexistència entre les religions converteix en impossible l'objectiu de garantir la coexistència harmònica. Aquesta última requereix un activisme laic que produeixi una relativització parcial del valor que cada confessió religiosa atorga als seus costums, regles morals i creences, de tal manera que unes confessions deixin marge a les altres.

Aquest és el veritable sentit del dret a l'espai públic, que no és un lloc buit, d'anomia, sinó que ha de configurar-se mitjançant un sistema públic de valors que garanteixi la llibertat de pensament i el pluralisme, conciliable amb els principals valors ètics i espirituals de les diferents cultures i religions. Aquesta garantia només es pot concebre en la mesura que els diferents valors culturals i religiosos hagin acceptat disminuir raonablement la seva intensitat per no xocar violentament amb els valors de les altres opcions religioses i filosòfiques.

Propostes

En l'àmbit europeu

1. Declaració Europea de la Laïcitat, que reculli els fonaments per a la construcció social i política de la Unió Europea sobre la base dels principis de la laïcitat i la neutralitat religiosa, i que complementi i desenvolupi la Carta de Drets Fonamentals de la Unió que recull el tractat.

– **Promoure una Iniciativa Legislativa Popular** a escala europea per impulsar, en els àmbits internacionals (ONU, UNESCO, etc.), aquesta Declaració de la Laïcitat.

2. Aplicació immediata de la directiva VI sobre l'harmonització fiscal de l'acord d'integració a la Unió Europea, que s'oposa a l'exempció de l'IVA per als objectes destinats al culte, i que entra en contradicció amb l'article tercer de l'Acord entre l'Estat espanyol i la Santa Seu sobre assumptes econòmics, de 1979. Segons aquesta directiva comunitària, els Estats membres de la Unió han de fer un esforç per eliminar aquestes desigualtats del seu sistema fiscal, cosa que l'Estat espanyol està incomplint flagrantment.

3. Supressió de l'article 52 del Tractat pel qual s'estableix una Constitució per a Europa

Aquest article, que consagra la situació de privilegi que tenen les esglésies cristianes en l'àmbit d'alguns Estats membres, ha estat contestat debades per les organitzacions laiques de tot Europa, amb arguments prou clars. Un d'ells fa referència a la idea que el Tractat no obliga els estats a reconèixer les "organitzacions filosòfiques i no confessionals" ni promou la igualtat de totes les organitzacions; només obliga a respectar l'estatut actual a cada país, sense valorar la situació existent a cadascun d'ells.

Encara no sabem amb exactitud com serà interpretat aquest article pels Estats membres i pels tribunals de la Unió, però cal témer que, siguin quines siguin les conseqüències, no seran favorables a la igualtat dels ciutadans i la democràcia. Actualment, més de la meitat dels països de la Unió tenen un règim de religió d'Estat o bé mantenen en vigor concordats amb la Santa Seu molt avantatjosos per a ella.

En l'àmbit estatal

Entenem que els governants han d'impulsar els estudis necessaris sobre una **transformació laica de l'Estat**, exigida pels valors constitucionals.

Quan diem que la laïcitat és exigida pel conjunt de valors constitucionals, ens referim al fet que avui és injustificable una lectura literalista que pretengui atrinxerar-se en el mot aconfessionalitat per impedir qualsevol avenç emancipador o per justificar el finançament públic de les estructures eclesiàstiques, singularment la catòlica romana. El dret es basteix sobre la llei, però va molt més enllà, perquè el seu objectiu és la recerca de la justícia. És per això que sostenim que dels valors superiors de l'ordenament jurídic (article primer de la Constitució) –llibertat, igualtat, justícia i pluralisme polític– es deriva una concepció de la laïcitat entesa com arquitectura d'una societat democràtica.

4. Proposem que el Govern **denunciï el règim concordatari de l'Església** catòlica romana, perquè aquesta es regeixi pels convenis ordinaris que tenen les altres confessions, sense el privilegi de la seva regulació pel dret internacional. Entenem que l'aconfessionalitat de l'Estat exigeix adoptar la mesura anterior, i que l'esment de l'Església catòlica en la Constitució no obliga al manteniment de l'estatut concordatari i ni tan sols pot sostenir-se pacíficament que ho autoritzi.

5. Revisió de l'article 16 de la Constitució

El respecte per l'espiritualitat humana comporta l'acceptació que aquesta ha de desenvolupar-se sense cap coerció en un marc de promoció de la llibertat de consciència. Mentre es mantingui l'actual redacció de l'article 16.3 de la Constitució espanyola, que diu: "Els poders públics tindran en compte les creences religioses de la societat espanyola i mantindran les conseqüents relacions de cooperació amb l'Església catòlica i les altres confessions", algun sector de

l'Església catòlica podria interpretar que té un tracte preferent respecte a les altres creences. Amb tot, no considerem imprescindible la modificació de l'article 16 de la Constitució si el consens social fa possible la seva relectura harmònica amb la resta de l'ordenament constitucional.

6. L'article 27.3 de la Constitució diu: "Els poders públics garanteixen el dret que tenen els pares perquè els seus fills rebin la formació religiosa i moral que estigui d'acord amb les seves pròpies conviccions." Aquest precepte té per objecte preservar els ciutadans de les ingerències de l'Estat, però no es diu que el lloc on han de rebre l'esmentada formació sigui l'escola. I no obliga a la retribució, amb els diners dels contribuents, dels professors de religió. Està bé que la Constitució reconegui aquest dret, (des de la laïcitat sempre s'ha defensat la llibertat religiosa i de consciència), però el lloc on s'ha d'exercir són els temples –les parròquies, les mesquites, les sinagogues, els recintes de culte de qualsevol confessió.

(Vegeu també l'apartat "Escola" a partir del punt 47.)

7. La reforma de la Llei Orgànica 7/1980 de llibertat religiosa per transformar-la en una nova Llei Orgànica de llibertat de pensament, de consciència i de religió, en consonància amb el contingut de l'article 18 de la Declaració Universal dels Drets de l'Home de 1948, de l'article 9 del Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals de 1950, i de l'article 10 de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea de 2000 o, si més no, per transformar-la en una nova Llei Orgànica de llibertat ideològica, religiosa i de culte, que s'ajusti a l'esperit del punt primer de l'article 16 de la Constitució, que diu:

Es garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte dels individus i de les comunitats sense cap més limitació, quan siguin manifestades, que la necessària per al manteniment de l'ordre públic protegit per la llei.

I que permeti equiparar els drets de les organitzacions religioses amb els que s'atorguin a la resta d'associacions.

8. La integració del Registre Oficial d'Institucions Religioses, que actualment depèn de la Direcció General d'Assumptes Religiosos del Ministeri de Justícia, al Registre General d'Associacions del Ministeri de l'Interior, per tal com les organitzacions religioses han de ser considerades en peu d'igualtat amb la resta d'organitzacions civils i sotmeses al dret comú.

9. La modificació de la Llei Orgànica d'associacions per equiparar els drets de les organitzacions religioses amb els que s'atorguin a la resta d'associacions.

10. La derogació dels acords amb la Santa Seu, de 1976 i de 1979; l'alternativa raonable seria la signatura d'un conveni amb la Conferència Episcopal Espanyola que constituiria un pas de gegant en la secularització de l'Estat. En aquest sentit, caldria denunciar els actuals acords de finançament amb l'Església catòlica i no pas fer-los extensius a les altres comunitats religioses "de notori arrelament". Es tracta que l'Estat democràtic deixi de contribuir a la perpetuació d'un tracte de favor que prové dels pactes establerts entre la dictadura franquista o els seus immediats hereus i la Santa Seu –Concordat de 1953 i acords posteriors de 1976 i 1979–, que suposen una contradicció amb el principi de no-confessionalitat consagrat en l'actual marc constitucional.

Per tant, el tractament especial basat en un pacte bilateral –i referit als impostos detallats en els punts 11, 12, 13 i 14– hauria de reconduir-se a la legislació ordinària i hauria de referir-se al conjunt de confessions religioses i altres institucions genèricament.

11. Impostos sobre la renda, sobre societats i IVA

Aquesta exempció afecta avui els impostos sobre la renda, societats i IVA:

Artículo 3. No estarán sujetas a los impuestos sobre la renta o sobre el gasto o consumo, según proceda:

- a) Además de los conceptos mencionados en el artículo 1 de este Acuerdo, la publicación de las instrucciones, ordenanzas, cartas pastorales, boletines diocesanos y cualquier otro documento de las autoridades eclesiásticas competentes y tampoco su fijación en los sitios de costumbre.*
- b) La actividad de enseñanza en Seminarios diocesanos y religiosos, así como de las disciplinas eclesiásticas en Universidades de la Iglesia.*
- c) La adquisición de objetos destinados al culto¹.*

L'objecció laica més important al règim tributari de l'Església catòlica romana és la seva singularitat, pel fet d'estar contingut en un tractat internacional i pel fet de ser discriminatori en relació a les altres confessions religioses. Igualement el tracte fiscal de totes les religions i deixem que sigui el legislador ordinari el competent per fer-ho.

El recent acord entre el Govern i l'Església Catòlica ha suprimit les exempcions de l'IVA no incloses al Dret intern espanyol, tal com havia demanat la Unió Europea. És un pas endavant, certament, vers l'igualtat tributària entre les confessions religioses.

12. Impostos sobre la renda, societats i IVA (II)

L'exempció que es reproduïx a continuació (amb la terminologia anterior a la reforma fiscal de Fernández Ordóñez) completa l'exempció anterior.

---

1. Acuerdo de 3 de enero de 1979 entre el Estado español y la Santa Sede sobre Asuntos económicos (BOE nº 300, de 15 de diciembre).

En certs sentits és menys favorable que la concedida avui a les fundacions, però en realitat hi ha una interpretació molt laxa dels acords de reforma concordatària.

B) Exención total y permanente de los impuestos reales o de producto, sobre la renta y sobre el patrimonio. Esta exención no alcanzará a los rendimientos que pudieran obtener por el ejercicio de explotaciones económicas ni a los derivados de su patrimonio, cuando su uso se halle cedido, ni a las ganancias de capital, ni tampoco a los rendimientos sometidos a retención en la fuente por impuestos sobre la renta.

13. Impostos sobre Transmissions i Successions

C) Exención total de los Impuestos sobre Sucesiones y Donaciones y Transmisiones Patrimoniales, siempre que los bienes o derechos adquiridos se destinen al culto, a la sustentación del clero, al sagrado apostolado y al ejercicio de la caridad.

En qualsevol cas –amb la deguda prudència– l'exempció anterior ha de regir-se exclusivament pel dret intern.

14. Contribucions especials

Les contribucions especials ajuden en alguns casos al finançament d'obres públiques locals que suposen una millora de l'entorn i un augment del valor dels immobles. És una figura tributària discutida, però mentre subsisteixi ha d'afectar a tots els beneficiaris de la mateixa manera.

D) Exención de las contribuciones especiales y de la tasa de equivalencia, en tanto recaigan estos tributos sobre los bienes enumerados en la letra A) de este artículo.

15. Els beneficis fiscals descrits a continuació igualen el tracte de les entitats catòliques i les declarades d'utilitat pública (algunes associacions) o benèfiques (les fundacions). La paradoxa està en el fet que la major part d'associacions civils no poden gaudir d'aquests beneficis (és molt difícil obtenir la declaració d'utilitat pública) i les associacions catòliques els tenen assignats per un tractat internacional. Es produeix, per tant, una discriminació de fet, que hauria d'evitar-se

amb la subjecció de qualsevol entitat a la legislació ordinària i amb una millora general de l'estatut tributari de les associacions no lucratives.

2. Las cantidades donadas a los entes eclesiásticos enumerados en este artículo y destinados a los fines expresados en el apartado C) darán derecho a las mismas deducciones en el Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas que las cantidades entregadas a entidades clasificadas o declaradas benéficas o de utilidad pública.

Artículo 5. Las asociaciones y entidades religiosas no comprendidas entre las enumeradas en el artículo IV de este Acuerdo y que se dediquen a actividades religiosas, benéfico-docentes, médicas u hospitalarias o de asistencia social tendrán derecho a los beneficios fiscales que el ordenamiento jurídico-tributario del Estado español prevé para las entidades sin fin de lucro y, en todo caso, los que se conceden a las entidades benéficas privadas.

El règim descrit a continuació constitueix un anacronisme i un privilegi, i ha de suprimir-se.

3. En el supuesto de deudas tributarias no satisfechas en plazo voluntario, por alguna entidad religiosa comprendida en el numero 1) del artículo IV, o en el artículo V de este Acuerdo, el Estado, sin perjuicio de la facultad de ejecución que en todo caso le corresponde, podrá dirigirse a la Conferencia Episcopal Española, para que ésta inste a la entidad de que se trate al pago de la deuda tributaria.

16. Declaració de l'IRPF, casella Església catòlica/altres finalitats socials. Cap persona, sota cap concepte, no ha de veure's mai obligada a declarar públicament sobre les seves creences o sobre l'absència d'aquestes. Això s'hauria de reflectir en tota mena de documentació civil, escolar, administrativa o de qualsevol altre tipus, i molt especialment en la documentació fiscal (declaració de l'IRPF). El testimoni, lícit, evidentment, de les pròpies perspectives espirituals no pot ser més que un acte estrictament voluntari i aliè a tota consideració pública.

El sistema d'assignació tributària no s'ha de confondre amb l'impost religiós que té previst el sistema alemany i que constitueix un gravamen sobre els rendiments nets dels fidels de cada religió. Al sistema espanyol, el contribuïent només demana que una part petita de la seva quota,

que pagaria en qualsevol cas, vagi a l'Església Catòlica.

El recent acord entre el Govern i l'Església Catòlica augmenta el percentatge de l'assignació del 0,52 al 0,7 per cent i finalitza amb les aportacions complementàries de l'Estat. La mesura és clarificadora perquè fa més transparent el finançament públic de l'Església.

Però ha de quedar clar que no ens trobem davant un règim d'autofinançament de l'Església Catòlica (com seria en el cas de que els fidels afegissin a la quota de l'IRPF una quantitat per la seva Església), sinó d'un sistema de càlcul de la partida dels Pressupostos Generals de l'Estat destinada a l'Església Catòlica. Entenem que la laïcitat exigeix posar fi un dia a aquest finançament públic i que, per tant, l'acord assolit hauria de tenir una vigència limitada en el temps.

Matrimoni

17. Caldria establir un únic matrimoni civil i que els fidels de cada religió, si ho desitgen, conreguin, a més, núpcies, en el temple.

18. Creiem que no hauria de tenir validesa civil la jurisdicció canònica de l'Església catòlica romana (cosa que, a més, constitueix un tracte discriminatori respecte a les altres confessions). Els conflictes sobre el matrimoni competeixen exclusivament als jutges i els tribunals de l'Estat.

19. Promogui's la dignificació del matrimoni civil regulant com a lloc ordinari de celebració el respectiu ajuntament, o aquells espais municipals que més s'adeqüin a aquest objectiu.

20. Matrimoni homosexual

L'actual procés d'equiparació de drets entre les persones, al marge de la seva orientació sexual, ha de ser saludat com un avenç significatiu en l'extensió dels drets civils. La supressió de la situació de marginació és, també, un exemple important del caràcter no discriminatori, és a dir,

igualitari en els drets, de la concepció laica i no dogmàtica de les relacions civils. Propugnem la plena autonomia del dret civil per regular la institució matrimonial d'acord amb els valors vigents en cada moment a la societat i amb independència plena de qualsevol règim jurídic confessional. Resolta aquesta qüestió, correspon només al legislador la definició del matrimoni entre persones de diferent o del mateix sexe.

21. La monarquia i el catolicisme

La legitimitat del rei neix de la Constitució de 1978 i no pas de la tradició de la monarquia catòlica. Les cerimònies reials han d'efectuar-se primordialment en seu civil, sense perjudici que també puguin celebrar-se –a efectes privats, com en el cas de qualsevol altra persona– conforme a un ritus religiós.

22. L'exèrcit i la laïcitat

L'exèrcit i la resta de les forces armades pertanyen a l'Estat, i l'Estat és aconfessional. La religió no ha de barrejar-se amb l'exèrcit de manera oficial, fet pel qual han de suprimir-se el vicariat general castrense² i la celebració de ritus religiosos com a part de l'activitat militar oficial. L'assistència religiosa a les Forces Armades ha de preveure's exclusivament per a situacions de conflicte en les quals aquesta assistència pugui ser requerida amb caràcter d'urgència. A més, l'Estat ha de realitzar una planificació pluriconfessional, amb la participació de les potencials religions amb més practicants. Per a aquests últims supòsits, l'Estat ha de garantir també l'assistència estrictament humanista que poden requerir els ciutadans sense religió. En la vida ordinària de les Forces Armades ha de prescindir-se de qualsevol tipus de capellanies: els soldats són ciu-

---

2. Acuerdo de 28 julio 1976 i Acuerdo de 3 de enero de 1979 entre el Estado español y la Santa Sede sobre la asistencia religiosa a las Fuerzas Armadas y servicio militar de clérigos y religiosos (BOE nº 300, de 15 de diciembre)

tadans com els altres i poden acudir als centres de culte de la seva preferència.

23. Ciència i investigació

Els poders públics garantiran l'absència de restriccions i de controls ideològics en els àmbits de la ciència i la investigació, que només s'hauran de regular pel conjunt de criteris d'ètica civil i de respecte a la dignitat humana.

24. Apostasia

Cal impulsar un moviment encaminat a aconseguir que la iniciació a qualsevol religió es realitzi a una edat en què l'individu tingui capacitat legal suficient per poder decidir. S'ha de facilitar la possibilitat que els inscrits a l'Església catòlica que vulguin renunciar als drets i privilegis que els atorga el baptisme, puguin fer-ho sense haver de sotmetre's a cap judici d'intencions ni procés de fe per part de cap autoritat eclesiàstica. Cal poder garantir el dret ciutadà de deixar de constar en una determinada institució, ni que sigui tan sols a efectes estadístics, simplement amb un document de reconeixement lliure de la voluntat per part de la persona interessada.

25. Eutanàsia

Les autoritats públiques han de respectar el dret a una mort digna quan aquesta sigui l'opció lliurement i conscientment escollida pels ciutadans. No s'hi ha d'oposar cap mena d'entrebanc fonamentat en les idees o conviccions espirituals d'una altra persona. Un servei municipal de registre documental de testaments vitals pot ser útil per als interessats, amics i famílies, en el cas d'arribar a una situació no desitjada.

26. Llei d'avortament

L'avortament ha de ser, necessàriament, el darrer acte per evitar un embaràs no desitjat. No hi ha d'haver cap impediment que no es basi en arguments de caràcter mèdic o psicològic, i tenint en compte els terminis considerats com de menor risc per a salut de la persona afectada, la mare, perquè aquesta pugui exercir la seva lliure voluntat. Cap opinió de caràcter religiós o filosòfic no ha de prevaler per damunt d'aquesta voluntat i de l'acord corresponent dels serveis sanitaris.

Generalitat de Catalunya

27. Estatut

La Lliga per la laïcitat va participar en el procés obert per a la redacció d'un nou Estatut d'autonomia de Catalunya, defensant una educació pública, laica i obligatòria. Un primer acord del Parlament de Catalunya especificava:

“Totes les persones tenen dret a l'ensenyament públic i de qualitat i a accedir-hi en condicions d'igualtat. La Generalitat de Catalunya ha d'establir un model educatiu que garanteixi aquest dret i en el qual l'ensenyament és laic.”

No obstant això i per imposició, en el procés final de negociació política i lluny d'una àmplia participació ciutadana, el text aprovat definitivament és el següent:

2. Les mares i els pares tenen garantit, d'acord amb els principis establerts per l'article 37.4, el dret que els assisteix per tal que els seus fills i filles rebin la formació religiosa i moral que vagi d'acord amb llurs conviccions a les escoles de titularitat pública, en les quals l'ensenyament és laic[1].

La Lliga per la laïcitat, davant el redactat aprovat, crida el legislador ordinari, el Parlament de Catalunya, a vetllar perquè a la regulació del sistema educatiu s'incideixi de forma especial en el desplegament efectiu del principi de laïcitat contingut al precepte comentat i que, per tant:

- a) L'escola sigui un espai ciutadà no fraccionat per confessions religioses.
- b) L'escola promogui i respecti la més absoluta llibertat de consciència
- c) L'escola jugui un paper promotor del pensament lliure i de la capacitat crítica dels alumnes per a fer-los ciutadans responsables

28. Protocol

Les administracions públiques –i els seus representants, gestors temporals de l'espai col·lectiu– haurien de garantir un tracte realment i autènticament igualitari i abstenir-se de tota vinculació –com a administracions– amb qualsevol creença o entitat espiritual en particular. Per això caldria deixar ben clar que els representants democràtics de la comunitat en el seu conjunt assumeixen una ètica civil de mínims, que els fa participants d'allò que pot ser utilitzable per fomentar el “relligament” civil entre tots els membres de la comunitat, i que, pel mateix principi, eviten intervenir en tot allò que n'afavoreix la separació. És per aquest motiu que s'haurien d'abstenir de participar en qualsevol mena d'acte de culte, celebració, commemoració o festa que tingui un caràcter confessional específic, a excepció d'aquells representants públics que ho facin en virtut de la seva convicció de consciència i no pas en funció de la seva representació pública, i que així ho explicitin prèviament. Hauria de quedar clar que l'àmbit o la limitació territorial no exclou a ningú d'aquest principi d'igualitarisme democràtic i de convivència: totes les administracions –evidentment, les locals també– se n'haurien de fer responsables. En aquest sentit, sol·licitem que la Generalitat de Catalunya encarregui un dictamen sobre l'actual situació, que faci possible un debat.

29. Actes oficials del Govern de la Generalitat

El 23 d'abril el Govern de la Generalitat celebra una missa a la capella de Sant Jordi. Quantes altres activitats d'aquest tipus existeixen? No cal dir que, òbviament, no es tracta de disminuir la celebració d'esdeveniments, dates o períodes especialment significatius en el desplegament de la cultura cívica catalana, sinó, tan sols, de col·locar-los en l'àmbit general de l'espai públic civil, al marge de qualsevol interpretació o decantació de caire confessional o ideològic.

30. Inauguracions oficials

En moltes inauguracions oficials s'estableix el protagonisme d'una sola confessió religiosa, la catòlica (per exemple, la inauguració del Palau de la Música). Sembla evident que perviuen tics del passat, en què l'Església catòlica tenia caràcter estatal. Ara no és així i caldria canviar el criteri. En la inauguració solemne d'una seu patrimonial de la Generalitat, d'una obra pública o d'un edifici del patrimoni cultural, per exemple, no s'ha d'usar l'espai comú per potenciar cap creença determinada. La tradició o el costum no poden ser a aquest efecte font de dret i prevaler per damunt de la democràcia ciutadana.

31. La presència de simbologia religiosa

Els símbols religiosos, de qualsevol mena, han de desaparèixer dels organismes oficials. Proposem a la Generalitat que demani un estudi sobre els símbols religiosos a les institucions públiques catalanes, centres docents, centres militars, hospitals, jutjats, ajuntaments o administració en general, destriant aquells símbols que són el producte del patrimoni col·lectiu, o que representen un especial valor artístic, d'aquells que són imposicions modernes en l'espai públic.

32. Promesa dels càrrecs públics

És insostenible la disjuntiva entre jurar davant la Bíblia o prometre davant la Constitució, que sembla dividir la ciutadania, almenys, en dos grups, els creients i els no creients (circumstància que a més solen recollir els mitjans de comunicació). Tots els càrrecs públics es deuen a la Constitució i a l'ordenament jurídic, i la presa de possessió ha de fer-se, a tot estirar, davant els símbols de l'Estat, no davant els d'una religió.

Sobre els diners públics assignats a organitzacions religioses

33. Diners públics del Govern de la Generalitat assignats a l'església catòlica i les seves organitzacions. Les administracions no han de considerar el fet religiós, per exemple, com un fenomen que representi un bé social positiu més significatiu o amb més capacitat d'aportació per al conjunt de la societat que cap altra manifestació de la multiplicitat de la vida cultural o espiritual de les persones. És per això que la societat organitzada políticament en democràcia –representada orgànicament per l'Administració– no ha de subvencionar de cap manera les activitats vinculades a l'expressió, transmissió o celebració de cap mena de culte religiós o manifestació espiritual. D'això se n'ha d'encarregar la part de la comunitat que se'n sent preocupada, i no pas el conjunt mitjançant fons d'assignació pública. La convivència i la gestió de la diversitat s'haurien de reflectir en un tracte basat en el criteri republicà d'absència de dominació de qualsevol individu sobre un altre, de qualsevol corrent o escola de pensament sobre una altra o sobre un individu en particular, única garantia de l'accés a l'exercici real de la llibertat i a la igualtat d'oportunitats en el gaudi de l'espai públic. Aquesta sembla la manera d'impedir que algun grup de persones (no tan sols grups procedents de la immigració) –i dotat d'un o un altre referent conceptual de caràcter espiritual o religiós– pugui creure's amb dret a sol·licitar de les administracions algun tipus de subvenció o de suport per a activitats de culte, i és, per tant, una de les garanties de la pau civil i de l'absència de presumpcions de tractes discriminatoris.

34. Diners públics assignats a universitats privades catòliques. Si bé s'ha pogut donar caràcter legítim –fins fa ben poc– al concert escolar amb escoles confessionals, només per la necessitat de garantir l'escolarització efectiva del conjunt de la població escolar catalana, no hi ha cap mena d'argumentació paral·lela en el cas de l'ensenyament superior, en què l'oferta pública de qualitat pot cobrir, amb seguretat, el conjunt de les necessitats socials i educatives.

En general, les universitats creades per confessions o organitzacions religioses:

- Mai tindran concertació
- Haurien de sotmetre's en qualsevol cas a l'ordenament jurídic general i no a l'excepcionalitat concordatària
- Han de ser excloses, en matèria d'estudis eclesiàstics, de qualsevol mena de reconeixement oficial o suport econòmic, ja que la formació dels seus representants és un afer intern de les religions
- No han de rebre finançament públic per a inversions o activitats, ja que la prioritat absoluta del nostre sistema universitari ha de ser la qualitat de les institucions públiques.

35. Preservació del patrimoni històric a càrrec de la Generalitat i propietat en mans eclesiàstiques. No s'ha de generar discriminació en la inversió de caràcter arqueològic, artístic i monumental que realitza l'Administració per conservar el patrimoni d'una entitat confessional determinada: aquestes inversions, evidentment, han de revertir en el patrimoni cultural públic i no quedar en mans privades. Caldria obrir un debat en el sentit d'adoptar a Catalunya el model francès, de manera que aquells monuments històrics que requereixen inversions de diner públic passin a ser patrimoni de tots, com a mesura prèvia perquè no es concedeixi cap subvenció d'aquesta mena a cap propietari que sigui un orde religiós sense un conveni d'ús compartit i que permetir també utilitzar aquests monuments com a llocs de culte.

36. Sistema hospitalari

Caldria establir uns criteris generals sobre la manera de garantir l'acompanyament espiritual als hospitals catalans. En aquests moments tan delicats per a tots nosaltres –en una o altra ocasió ho hem de viure necessàriament–, cal un protocol sobre la manera d'accedir a aquests

serveis i s'ha de garantir que tinguin un caràcter positiu. El pacient, o els seus familiars, no s'han de veure obligats, en cap cas, a dir no. Se'ls ha de preguntar de manera positiva si volen serveis espirituals i de quin tipus. En els centres sanitaris públics ha d'excloure's la presència institucional de clergues. Si hi ha capelles, han de ser ecumèniques i obertes a tots els cultes. Si es facilita d'alguna manera l'assistència religiosa als malalts, també ha d'establir-se un mecanisme de suport als malalts no creients o humanistes.

37. Aquest mateix principi s'ha de mantenir per als casos d'aquelles persones que es vegin obligades temporalment a romandre ingressades en centres públics –des d'hospitals fins a residències, o centres penitenciaris–: no s'ha de pressuposar que totes tenen una única opció d'assistència espiritual –en cas que en tinguin alguna– i, per tant, s'ha d'evitar oferir-los un servei no sol·licitat i sense cap marge per a la diferència.

Immigració

38. El tractament de la diversitat intercultural (o transcultural, posant l'èmfasi en el procés de continu mestissatge i mútua impregnació) no és gaire fàcil d'encarrilar vers una solució de coresponsabilització democràtica si no és a partir d'un horitzó de valors comuns, d'una mínima ètica cívica democràtica compartida i compatible, que garanteixi que tothom s'hi senti inclòs i ningú no se'n senti exclòs. Evidentment, els actuals detentors de privilegis hi han de renunciar.

39. Ens sembla un despropòsit el fet que hi hagi, als nostres pobles i ciutats, persones sense els mateixos drets polítics i socials que els nostres. Proposem, doncs, **que els immigrants puguin exercir el seu dret al vot**, un cop acreditin un cert temps d'estada o arrelament al municipi; d'entrada, a les eleccions municipals, i després en totes les altres.

40. En aquest sentit cal estendre als nouvinguts tots els efectes dels drets socials de l'Estat de benestar de Catalunya.

41. Llibertat real de culte

Estem a favor de la llibertat de culte i, per tant, a favor que aquest dret pugui efectivament exercir-se. Davant dels periòdics conflictes que esclaten a casa nostra arran de possibles obertures de mesquites, ens declarem a favor de projectes que assegurin la possibilitat a les altres religions de tenir temples dignes per a les seves pràctiques religioses. El fet que la Església catòlica continuï gaudint de privilegis dificulta qualsevol pedagogia civil basada en una convivència, democràticament irrenunciable, en la qual cada comunitat religiosa s'autofinanci.

42. Proposem que **el centre Abraham de la Vila Olímpica retrobi, com era inicialment previst, el caràcter ecumènic**, interconfessional. Aquest va ser un centre interreligiós pensat per a les celebracions religioses de tota mena d'opcions religioses dels atletes olímpics i la resta de participants. Cal llibertat de fer, però també cal llibertat de poder fer.

43. Caldria que la Generalitat establís **un mapa de temples de totes les religions** i que ajudés els ajuntaments a trobar-hi solucions. En aquest sentit, el model francès podria ser vàlid. És a dir, que l'Estat és el propietari dels edificis i els cedeix per a les celebracions religioses. Si no hi ha suport decidit dels poders públics catalans, la instal·lació de mesquites portarà problemes de dos tipus. D'una banda, si es deixa que Estats estrangers, que no respecten els drets humans, construeixin i paguin les mesquites, tindrem als nostres barris el pitjor integrisme religiós. D'altra banda, si han de ser els mateixos fidels els que assumeixin el cost de les mesquites, només s'aconseguirà que aquestes quedin ubicades –el que passa ara– en locals no apropiats i en barris

amb moltes dificultats, que són els llocs en els quals, òbviament, el mercat és més barat.

La laïcitat requereix garantir als governs el dret d'ingerència democràtica en la vida de les confessions religioses, per tal d'assegurar que els seus ensenyaments no contradiguin els valors de la convivència en llibertat.

Mitjans de comunicació públics

44. En la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió hi ha espais per a algunes confessions religioses. Per què unes sí i altres no? Per què els ciutadans que tenen altres preferències filosòfiques no hi tenen accés? També en aquest camp caldria preguntar-se si la sobirania popular no sigui menystinguda:

Artículo 14. Salvaguardando los principios de libertad religiosa y de expresión, el Estado velará para que sean respetados en sus medios de comunicación social los sentimientos de los católicos y establecerá los correspondientes acuerdos sobre estas materias con la Conferencia Episcopal Española³.

Per tant, plantegem la supressió de tots els espais confessionals de qualsevol religió en els mitjans de comunicació públics, o en els privats que rebin subvencions o estiguin finançats amb fons públics. No ens oposem a la presència de les confessions religioses als mitjans de comunicació públics perquè puguin expressar les seves opinions; fins i tot es pot considerar legítima la seva presència, sempre que donin les mateixes facilitats a qualsevol altre col·lectiu social en circumstàncies similars, però creiem que no ha de correspondre a l'Estat, ni a les institucions autonòmiques, promoure una determinada creença ni fer proselitisme a favor de cap confessió religiosa concreta.

---

3. Acuerdo de 3 de enero de 1979 entre el Estado español y la Santa Sede sobre enseñanza y asuntos culturales (BOE nº 300, de 15 de diciembre).

45. Calendari de festes a Catalunya

Encara avui dia, una part de les festes que li correspon establir al Govern de la Generalitat es fixen segons el que estipula un conveni internacional, l'acord de 1976 amb la Santa Seu. Fins a quin punt el Parlament de Catalunya té competències sobre la qüestió? Fins a quin punt es respecta la laïcitat? Proposem que el calendari laboral català es fixi al Parlament de Catalunya sense intromissions antidemocràtiques d'un tractat internacional:

Artículo 3. El Estado reconoce como días festivos todos los domingos. De común acuerdo se determinará qué otras festividades religiosas son reconocidas como días festivos⁴.

Tot i que, evidentment, no és qüestionable que el diumenge sigui dia festiu, ens sembla que aquesta ha de ser una decisió sobirana dels ciutadans i no una imposició antidemocràtica d'un Estat estranger. És una proposta que afecta la forma i no el fons. El mateix val per a tot el calendari laboral i festiu. Molt probablement ha arribat l'hora de racionalitzar el calendari laboral i situar la major part de dies festius en dilluns.

46. Vista la impossibilitat pràctica de respectar totes les imposicions religioses pel que fa al calendari acadèmic —Setmana Santa, Ramadà, etc.—, proposem **canviar la Setmana Santa per una setmana fixa al calendari laboral**, i molt especialment al sistema educatiu. En aquest sentit, seria bo partir dels drets dels infants. Entenem que, des d'aquest punt de vista, el més lògic és que els trimestres escolars es regeixin per criteris racionals.

---

4. Acuerdo de 3 de enero de 1979 entre el Estado español y la Santa Sede sobre Asuntos jurídicos (BOE nº 300, de 15 de diciembre).

Escola i laïcitat

Hi ha un acord concordatari que impedeix que els representants elegits pel poble puguin expressar la seva opinió. Vegem cinc aspectes concrets que afecten decisivament aquesta qüestió:

- No es pot discutir sobre si hi ha d'haver o no classes de religió a l'escola (?):

ARTÍCULO 2. Los planes educativos en los niveles de Educación Preescolar, de Educación General Básica (EGB) y de Bachillerato Unificado Polivalente (BUP) y Grados de Formación Profesional correspondientes a los alumnos de las mismas edades incluirán la enseñanza de la religión católica en todos los Centros de educación, en condiciones equiparables a las demás disciplinas fundamentales⁵.

- No es pot discutir al Parlament espanyol sobre qui ha de donar les classes de religió i qui escull aquests ensenyants:

ARTÍCULO 3. En los niveles educativos a los que se refiere el artículo anterior, la enseñanza religiosa será impartida por las personas que, para cada año escolar, sean designadas por la autoridad académica entre aquellas que el Ordinario diocesano proponga para ejercer esta enseñanza. Con antelación suficiente, el Ordinario diocesano comunicará los nombres de los Profesores y personas que sean consideradas competentes para dicha enseñanza.

- No es pot discutir sobre el paper d'aquests professors en l'àmbit escolar:

Los Profesores de religión formarán parte, a todos los efectos, del Claustro de Profesores de los respectivos Centros.

- No es pot discutir sobre qui paga aquests professors:

ARTÍCULO 7. La situación económica de los Profesores de religión católica, en los distintos niveles educativos que no pertenezcan a los Cuerpos docentes del Estado, se concertará entre la

---

5. Acuerdo de 3 de enero de 1979 entre el Estado español y la Santa Sede sobre Enseñanza y Asuntos culturales (BOE nº 300, de 15 de diciembre).

Administración Central y la Conferencia Episcopal Española, con objeto de que sea de aplicación a partir de la entrada en vigor del presente Acuerdo.

– No es pot discutir tampoc el criteri de matriculació:

Para su clasificación como Centros de Educación General Básica, de Bachillerato Unificado Polivalente o de Curso de Orientación Universitaria se aplicará la legislación general, si bien no se exigirá ni un número mínimo de matrícula escolar ni la admisión de alumnos en función del área geográfica de procedencia o domicilio de familia.

Per tant, la derogació de l'Acuerdo de 3 de enero de 1979 no és una proposta radical, sinó una mesura imprescindible per, després, poder discutir en llibertat aquesta qüestió.

47. La religió ha d'abandonar l'escola finançada amb fons públics. Cal deixar la transmissió del fet religiós a les respectives comunitats de creença, i no pas fer-ho en l'espai públic comú fonamental i universal, l'escola. Les àrees de ciències socials i història de la cultura se n'han de fer ressò, igual que del conjunt del pensament filosòfic i de les diverses tradicions espirituals, sense contribuir a la segregació dels infants i dels joves, ni a la seva separació en grups diferents, mai i sota cap concepte.

48. El fet que els ciutadans hagin de pronunciar-se, sigui activament o passivament, sobre si volen o no ensenyament confessional per als seus fills –i en el seu cas, de quina confessió concreta–, els obliga de manera encoberta i ineludible a pronunciar-se sobre el seu grau d'afinitat ideològica amb les confessions religioses, la qual cosa vulnera clarament l'esperit del punt segon de l'article 16 de la Constitució, que diu:

Ningú podrà ser obligat a declarar quant a la seva ideologia, religió o creences.

Aquesta mateixa situació es repetiria agreujada en cas que l'ensenyament confessional entrés a formar part de l'expedient acadèmic; per tant, l'ensenyament confessional no ha d'aparèixer ni en el currículum ni en l'expedient.

49. Cal exigir **que l'ensenyament obligatori tingui un caràcter aconfessional** en els centres concertats, independentment de l'ideari del centre, perquè l'ensenyament públic obliga els centres concertats a oferir el servei públic d'educació a tota la població, sense seleccionar els seus alumnes d'acord amb les seves creences religioses. Per respectar l'ideari del centre educatiu concertat, aquests centres haurien d'impartir els ensenyaments confessionals fora de l'horari lectiu a aquells que ho desitgin de manera voluntària. En qualsevol cas, aquest dret s'hauria de fer extensiu en igualtat de condicions a tota convicció religiosa o filosòfica i, per tant, no ser aplicable solament a les confessions religioses.

50. La supressió de qualsevol element de culte o ideològic de les aules de les escoles públiques i privades concertades. Considerem imprescindible suprimir els elements simbòlics confessionals o ideològics de les dependències on es realitza l'ensenyament oficial obligatori, sense objectar que aquests puguin mostrar-se o no en les dependències reservades per a les activitats confessionals que es realitzin voluntàriament fora de l'àmbit de l'ensenyament oficial obligatori.

51. Escola, igualtat i prevenció de pràctiques contràries als drets humans

La integració dels infants i joves procedents de la immigració es podrà fer en un sentit favorable a la cohesió social i ciutadana de la població de Catalunya sempre que ningú no tingui cap privilegi ni cap dret que els altres no tinguin. L'escola pública i l'escola concertada han de compartir, democràticament i sense renúncies, la tasca, que els pertoca pel seu paper social, d'integrar tot l'alumnat que els correspongui.

L'ètica de respecte igualitari per a tots i cadascun dels individus i per als seus drets a la llibertat de consciència s'ha de fer extensiva als menors d'edat –a la població en edat escolar–. Una ètica civil democràtica ha de fer prevaler el dret dels infants a accedir a tota l'educació, sense segrega-

cions, restriccions ni prohibicions de cap mena, ha de garantir el dret dels infants a no ser separats a les classes en funció de les creences dels seus pares i mares, responsables o tutors.

Pel mateix motiu, cal assegurar que no hi pot haver excuses de caire pedagògic per segregar els infants per raó del seu sexe.

Cal evitar que una imposició de caràcter comunitarista que –per mitjà de l'autoritat familiar– obligui els infants al seguiment exclusiu d'un determinat criteri i els impedeixi accedir, en condicions d'igualtat, a tota la formació –que no només a tota la informació– (exemples de les classes de gimnàstica, música o biologia, sobretot però no únicament). Aquest dret ha de situar-se per damunt del dret de cada grup comunitari a mantenir els seus respectius codis de creences.

Tot i que es tracta d'una qüestió social general, és en els centres educatius on resulta més evident que algunes i alguns alumnes poden trobar-se amb prohibicions i/o obligacions que impliquen regressions respecte a l'horitzó de drets inherents a la societat democràtica. Per exemple, les submissions inacceptables de les dones (les nenes) respecte als homes –indumentària–, com si amb la seva sola presència natural poguessin estar cometent alguna falta, limiten el seu dret a l'espai públic i les intenten sotmetre a una concepció de les relacions humanes absolutament arcaica i autoritària. És per això que una ètica civil democràtica garanteix, per damunt de tot, aquest dret de les nenes a no ser discriminades. En aquest sentit proposem la realització d'un estudi detallat sobre determinades pràctiques amb justificacions religioses o culturals. Ens referim a determinar la possibilitat que les noies puguin ser sotmeses a l'ablació de clítoris, puguin ser obligades a casar-se per força, induïdes a l'absentisme escolar o obligades a portar una indumentària determinada.

Un cop analitzades aquestes qüestions i establerts la seva significació i el seu abast, caldria fixar un seguit de mesures normatives que deixin clara la prevalença dels drets dels infants (proposem com a lloc idoni la Comissió d'Estudi de la proposta 64).

En l'àmbit municipal

Aportació de la laïcitat en l'àmbit municipal

Proposta a la FCM i a l'AMC. Actitud general dels alcaldes i regidors davant la laïcitat. (Val l'argumentació del punt 28. "Protocol"). És el mateix cas.

Els ciutadans es relacionen primordialment amb el seu municipi. Per tant, l'Ajuntament ha de ser de tots, amb més raó encara, si cal, que l'Estat o la Comunitat Autònoma. En conseqüència, la laïcitat ha de ser la regla general a l'àmbit local.

52. Tributs locals

Ha de suprimir-se qualsevol exoneració de tributs locals de l'Església Catòlica que tingui origen concordatari. En aquest camp, les exempcions han de ser iguals per a tots.

Artículo 4.1. La Santa Sede, la Conferencia Episcopal, las diócesis, las parroquias y otras circunscripciones territoriales, las Ordenes y Congregaciones religiosas y los Institutos de vida consagrada y sus provincias y sus casas tendrán derecho a las siguientes exenciones:

A) Exención total y permanente de la Contribución Territorial Urbana de los siguientes inmuebles:

- 1) Los templos y capillas destinados al culto, y asimismo, sus dependencias o edificios y locales anejos destinados a la actividad pastoral.*
- 2) La residencia de los Obispos, de los Canónigos y de los Sacerdotes con cura de almas.*
- 3) Los locales destinados a oficinas, la Curia diocesana y a oficinas parroquiales.*
- 4) Los Seminarios destinados a la formación del clero diocesano y religioso y las Universidades eclesíásticas en tanto en cuanto impartan enseñanzas propias de disciplinas eclesíásticas.*
- 5) Los edificios destinados primordialmente a casas o conventos de las Ordenes, Congregaciones religiosas e Institutos de vida consagrada⁶.*

---

6. Acuerdo de 3 de enero de 1979 entre el Estado español y la Santa Sede sobre Asuntos económicos (BOE nº 300, de 15 de diciembre).

L'antiga exempció de la Contribució Territorial Urbana s'entén aplicable avui a l'Impost sobre Béns Immobles. Com hem repetit, ha de ser el legislador ordinari –i no un tractat internacional, és a dir, un pacte entre dues parts– qui reguli les exempcions. A més, és paradoxal que les associacions de veïns o de joves hagin de pagar l'IBI, quan tenen una capacitat contributiva inexistent, mentre que l'Església catòlica romana, un propietari importantíssim de terrenys i edificis rústics i urbans, n'està pràcticament exempta.

53. Inauguracions oficials (Vegeu el punt 30.)

54. Patrimoni històric municipal i edificis dels bisbats (Vegeu el punt 35.)

55. Centres de culte

Els responsables municipals catalans haurien de tenir un criteri rector a l'hora d'ubicar els centres de culte (vegeu punt 41). Una solució transitòria seria la d'estudiar la possibilitat de cedir sales dels centres cívics i altres locals públics per a la realització de cerimònies religioses. Cal poder comptar, també, amb els edificis de l'Església catòlica en desús per a la pràctica religiosa, que no són utilitzats pels seus fidels i que, malgrat tot, són també mantinguts i restaurats amb fons públics. Hi ha espais disponibles per a usos de caràcter espiritual que podrien suplir l'actual dèficit que pateixen els membres d'altres comunitats de fe.

56. En alguns municipis, els terminis i les dificultats pràctiques per casar-se civilment són, al nostre entendre, excessivament llargs. Potser una solució seria que la tramitació passés a mans dels ajuntaments. Com hem dit anteriorment, **el lloc ordinari de celebració del matrimoni ha de ser l'Ajuntament** o aquells espais municipals que més s'adeqüin a l'objectiu, i no els jutjats.

El Registre Civil és una institució pública lamentablement abandonada i mal finançada, i que mereix rebre l'assignació pressupostària que permeti la seva dignificació i la seva completa informatització. Aquesta mesura imprescindible de recuperació del prestigi del servei públic i de respecte als ciutadans ja resoldria una bona part dels problemes de tramitació del matrimoni civil. A més, tots els ajuntaments –amb l'ajut de les diputacions i altres òrgans de cooperació municipal– han d'organitzar eficaçment la tramitació dels documents matrimonials i afavorir les condicions de la celebració de l'acte.

57. L'obligació pels poders civils d'oferir la **possibilitat d'efectuar celebracions laiques en un entorn digne** per als actes civils més importants de la vida social dels ciutadans, com a mínim per a la celebració de naixements o acollida de nouvinguts, per a la celebració de matrimonis o unions civils i per als funerals. Pel que fa a les aportacions de recursos públics, tant físics com materials, han de ser idèntiques a les que s'atorguin a les confessions religioses.

58. Tanatoris i enterraments civils

Els tanatoris públics o de concessió municipal han d'habilitar les seves sales de tal forma que es respecti de manera natural i senzilla l'opció confessional o filosòfica de cada persona. La configuració de les sales destinades al comiat del mort ha de permetre l'alternança de cultes i ritus sense dificultats. L'oferta de serveis dels tanatoris ha d'incloure facilitats i opcions per a les religions més practicades a cada lloc i per als humanistes. Els serveis funeraris han d'oferir fèretres amb els diferents signes religiosos, i també sense cap símbol o amb aquells de la preferència del finat.

59. Cementiris

Els ciutadans tenen dret, si no desitgen una altra opció, a poder ser enterrats sense discriminació en funció de les seves creences en vida. Això pot voler dir que hi ha d'haver zones comunes, per a tots els difunts, i zones exclusives per als qui desitgin ser enterrats de manera exclusiva entre els membres de la seva comunitat específica.

El feixisme va promoure per mitjà de la llei i la força la destrucció de qualsevol simbologia no catòlica als cementiris espanyols. Els ajuntaments han de ser sensibles a aquest greuge històric i, eventualment, ajudar a la rehabilitació dels monuments funeraris mutilats, si així ho sol·liciten avui persones interessades [la tomba de Ferrer i Guàrdia va ser restaurada amb fons aportats per anarquistes i lliurepensadors, però no tothom té seguidors].

Les concessions municipals de serveis funeraris han de preveure de manera efectiva i no merament nominal el respecte per les opcions d'enterrament de cada persona.

60. Mantinguin-se, per què no?, les festes majors associades normalment a un sant cristià, però separi's estrictament la celebració popular de la religiosa. Les autoritats municipals no han d'acudir, com a autoritats, a la missa del patró, sinó, a tot estirar i si escau, com a simples fidels, sense ocupar un lloc reservat ni comparèixer com a corporació.

61. En les manifestacions religioses públiques, eviti's la participació dels cossos i forces de seguretat o de les forces armades, així com la de qualsevol representant de l'Estat: central, autonòmic o municipal en exercici de les seves funcions. Tot això pertany a una altra època, feliçment superada.

62. No creiem que a l'inici del segle XXI la laïcitat exigeixi la supressió dels noms del santoral de la llista de carrers de les ciutats o de les denominacions dels municipis. Prevalgui en aquestes matèries la història, que no pot ser reescrita. Però, almenys en la llista de carrers, caldria compensar l'hàbit adquirit i incorporar-hi els representants il·lustres d'altres tradicions –com Averroes o Maimònides– i, sobretot, recuperar un espai per als heterodoxos, els heretges i els lliurepensadors –els erasmistes, segons l'expressió de Fernando de los Ríos, que no són només els deixebles d'Erasme.

63. Símbols religiosos en l'espai públic

Una recomanació que volem fer és que, en determinats espais públics, per exemple els cims de les muntanyes, quan s'hagi de posar un símbol de fita, no tingui cap connotació religiosa.

Comissió d'Estudi de la laïcitat al Parlament de Catalunya

64. Per tal de facilitar la superació de qualsevol mena de possible malentès en tot el que fa referència al diàleg i la convivència entre les diferents opcions filosòfiques i espirituals a Catalunya, i per tal de possibilitar una percepció democràticament nítida d'allò que és patrimoni indestruïble de l'espai públic –la casa comuna de tota la ciutadania–, tot diferenciant-ho del que és, simplement, una determinada visió del món, de la vida, o de l'ésser humà, proposem que, per iniciativa governamental, es formi una Comissió parlamentària de la laïcitat.

Una ètica civil estableix un mínim comú denominador i actua com a lligam entre totes les possibles perspectives filosòfiques i espirituals, com a garantia d'equilibri harmònic, integració, solidaritat, convivència i absència d'exclusions, imposicions unilaterals, abusos i hegemònies que usurpen l'espai públic en funció d'un determinat tipus de creença o de tradició.

La Comissió hauria d'arribar a l'emissió d'un dictamen de caràcter general, que, després d'escoltar totes les possibles parts interessades –entitats de caràcter confessional i aconfessional, associacions laiques i de totes les creences que tinguin un mínim arrelament en la societat catalana–, pogués proposar-se a l'aprovació del ple del Parlament i es pogués convertir en una referència normativa de caràcter legal, que fixés el codi de comportament convivencial mitjançant l'assumpció dels criteris d'autodeterminació espiritual de tots els individus, del dret inalienable a la llibertat de consciència i de culte, de l'absència completa d'hegemonia de cap dels diferents corrents de pensament o tradicions espirituals i de la renúncia, per part de totes, a qualsevol mena de privilegi o dret de preferència per damunt de les altres o per damunt dels ciutadans i ciutadanes aliens a qualsevol tendència espiritual.

La laïcitat és una eina d'integració republicana –de tots i de totes com a ciutadans de ple dret–, que evita les segregacions comunitaristes.

Final

El principi democràtic de la laïcitat, acceptable per totes les persones que veuen en la tolerància activa la possibilitat d'assolir la pau civil i la fraternitat solidària entre tots els individus, grups i sistemes de creences i principis filosòfics que siguin respectuosos i tolerants envers els altres, que no intentin tenir hegemonia sobre l'espai públic i que acceptin la possibilitat d'una convivència enriquidora, pluralista i culturalment engrescadora, constitueix la base dels valors d'una ètica ciutadana que eviti que, a Catalunya, les diferències filosòfiques o espirituals i la diversitat cultural puguin ser concebudes com alguna cosa més que una de les manifestacions de la multiplicitat i la riquesa de l'espècie humana. La laïcitat no tan sols ens farà ser més capaços de créixer conjuntament com a societat, sinó també de conèixer respectuosament i accedir a nivells més interessants de creativitat, lliure examen i desplegament de totes les potencialitats espirituals dels éssers humans.

Lliga per la Laïcitat

Entitats promotores

Cooperació • Sant Honorat, 7 • 08002 Barcelona • 93 318 34 25 • www.cooperaccio.org

Federació de Moviments de Renovació Pedagògica FMRP • Av. Drassanes, 3 • 08001 Barcelona • 93 481 73 88 • mrp.pangea.org

CONC - CCOO • Via Laietana, 16 • 08003 Barcelona • 93 481 28 91 • www.ccoo.cat

USTEC - STEs • Ronda Universitat, 29, 5è. • 08007 Barcelona • 93 302 76 06 • www.sindicat.net

CGT • Via Laietana, 18, 9è. • 08003 Barcelona • 93 268 41 20 • www.cgtcatalunya.org

Gran Lògia de Catalunya i Balears GLCB-GLSE • Avinyó, 27 • 08002 Barcelona • 93 268 18 89 • www.glse.org

UGT • Sant Oleguer, 17 • 08001 Barcelona • 93 601 10 40 • www.ugtatalunya.org

Gran Orient de Catalunya GOC • Apartat Postal 94.249 • 08080 Barcelona • 93 423 59 64 • www.godc.org

Ateus de Catalunya • Apartat Postal 13.112 • 08080 Barcelona • 696 505 636 • www.ateus.org

Federació d'associacions de pares i mares de Catalunya FAPAC • Cartagena, 245, àtic • 08025 Barcelona • 93 435 76 86 • www.fapac.net

Moviment Laic i Progressista MLP • Avinyó, 44, 1r. • 08002 Barcelona • 93 601 16 31 • www.laic.org

L'MLP està format per:

Esplais Catalans • www.esplac.org

Associació de Casals i Grups de Joves de Catalunya • www.casaldejoves.org

Acció Escolta de Catalunya • www.accioescolta.org

Escola Lluire El Sol • www.escolaelsol.org

Cooperació • www.cooperaccio.org

Cooperativa Entorn • www.entorn.org

Fundació Terra • www.ecoterra.org

Fundació Ferrer i Guàrdia • www.laic.org

lliga per la laicitat

Avinyó 44 primer. 08002 Barcelona
Tel. 93 601 16 44. Fax 93 601 16 40
www.laicitat.org / lliga@laicitat.org

Entitats promotores

En conveni amb

